

ЗАТВЕРДЖЕНО

протокол Вченої ради

від 24.06.2026 № 11

УВЕДЕНО В ДІЮ

наказ ректора

від 04.08.2026 № 205

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
В ПОЛТАВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ
УНІВЕРСИТЕТІ**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ТА ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ

1.1. Положення про силабус освітнього компонента (далі – Положення) є фундаментальним локальним нормативно-правовим документом Полтавського державного медичного університету (далі – ПДМУ, Університет), що регламентує єдину систему розроблення, обговорення, затвердження, реалізації, моніторингу й періодичного оновлення силабусів для всіх форм навчання та рівнів вищої освіти, підготовка за якими здійснюється в Університеті.

1.2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», інструктивно-методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України щодо відповідального використання технологій штучного інтелекту та врахуванням кращих практик організації освітнього процесу, Стандартів і рекомендацій щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015), Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності, вимог та критеріїв Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (НАЗЯВО), Статуту Полтавського державного медичного університету, Положення про організацію освітнього процесу в ПДМУ, Положення про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в ПДМУ; Положення про освітні програми ПДМУ, Положення про робочу програму навчальної дисципліни, Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в ПДМУ, Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників ПДМУ, Кодексу академічної доброчесності в ПДМУ, Політики використання штучного інтелекту в ПДМУ.

1.3. Положення діє як невіддільна складова внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності ПДМУ, визначеної Положенням про внутрішню систему забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (далі - ВСЗЯ), яке описує архітектуру та перелік процедур якості. Силабус – це інструмент, через який кілька з цих процедур стають конкретними й перевірюваними на рівні одного освітнього компонента.

Силабус не вводить власного порядку затвердження, а виконує вже встановлений у Положенні про ВСЗЯ.

2. МЕТА, ФУНКЦІЇ ТА БАЗОВІ ПРИНЦИПИ РОЗРОБКИ СИЛАБУСУ

2.1. Головною метою впровадження силабусу є підвищення якості вищої медичної освіти шляхом реалізації принципів студентоцентрованого навчання, забезпечення максимальної прозорості освітнього процесу та прозорості результатів оцінювання.

2.2. Силабус розробляється на основі затвердженої робочої програми ОК. На відміну від робочої програми, яка є формалізованим документом для

науково-педагогічних працівників, силабус орієнтований виключно на здобувача вищої освіти, написаний доступною мовою та є путівником у процесі формування професійних компетентностей.

2.3. На першому контактному занятті викладач зобов'язаний презентувати силабус здобувачам вищої освіти, зацентувати увагу на політиках курсу, правилах академічної доброчесності та системі розподілу балів.

2.4. Базові принципи розроблення системи оцінювання, що мають бути обов'язково відображені в силабусі:

надійність: застосовані методи контролю мають гарантувати адекватність оцінювання незалежно від часу проведення контрольного заходу та особи викладача.

валідність: інструменти оцінювання повинні безпосередньо вимірювати ті результати навчання, які задекларовані в силабусі. Зокрема, оцінювання практичних мануальних навичок має здійснюватися через демонстрацію дії, а не виключно через вирішення стандартизованих тестів.

прозорість: усі правила нарахування, зниження та конвертації балів, а також можливості отримання додаткових балів за індивідуальну роботу, мають бути деталізовані й доступні здобувачам до початку вивчення курсу.

ефективність: практичні та самостійні завдання повинні стимулювати здобувачів до глибокого клінічного мислення, а не простої репродукції матеріалу лекцій.

2.5. Силабус є динамічним документом, зміст якого систематично оновлюється відповідно до новітніх наукових досягнень, сучасних практик галузі та результатів наукової діяльності науково-педагогічних працівників кафедри. Оновлення реалізує визначені Критерієм 4 «Навчання і викладання за освітньою програмою» Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти вимоги щодо поєднання навчання і досліджень та оновлення змісту освіти на основі наукових досягнень.

Наукові досягнення співробітників кафедри втілюються в освітній процес, зокрема, шляхом:

включення до переліку рекомендованих джерел власних актуальних публікацій, монографій, посібників і патентів співробітників кафедри;

інтеграції результатів завершених науково-дослідних робіт (НДР), дисертаційних досліджень, клінічних випробувань і патентів у зміст лекцій, тематику практичних занять та завдань для самостійної роботи;

розроблення навчальних клінічних кейсів на основі власних наукових і клінічних результатів кафедри та оновлених галузевих протоколів (клінічних настанов), у підготовці яких брали участь її співробітники;

залучення здобувачів до наукової роботи кафедри (наукові групи, студентське наукове товариство, спільні публікації), що відображається в індивідуальних завданнях силабусу.

3. СТРУКТУРА ТА ЗМІСТОВЕ НАПОВНЕННЯ СИЛАБУСУ

Силабус ОК має чітко структуровану форму (Додаток 1) і складається з таких логічних блоків:

3.1. Загальна інформація про освітній компонент (реквізити). У цьому розділі зазначається:

статус ОК (зазначається належність ОК до однієї з двох категорій за навчальним планом ОП: обов'язковий (нормативний) або вибірковий. Обов'язкові компоненти є спільними для всіх здобувачів і забезпечують досягнення визначених освітньою програмою компетентностей та програмних результатів навчання; вибіркові компоненти обираються здобувачем для формування індивідуальної освітньої траєкторії);

рівень вищої освіти;

галузь знань;

спеціальність;

освітня програма;

освітня та професійна кваліфікація (за наявності): зазначаються згідно з описом освітньої програми та Стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю. Освітня кваліфікація присуджується Університетом за результатами успішного виконання освітньої програми відповідного рівня вищої освіти та засвідчується документом про вищу освіту; професійна кваліфікація підтверджує здатність особи провадити певний вид професійної діяльності й визначається відповідним стандартом (за наявності);

курс та семестр;

обсяг (кредити/години);

вид підсумкового контролю;

адреса кафедри (бази кафедри, якщо їх декілька), де буде реалізовуватись даний освітній компонент);

за бажанням розробників силабусу (враховуючи автономність кафедри): фото та особисті дані викладачів, що реалізують освітню компонента).

3.2. Інформація про викладача / викладачів

Зазначаються:

прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, учене звання викладача / викладачів;

контактна інформація: офіційна корпоративна електронна пошта ПДМУ, пряме посилання на профайл викладача на сайті Університету та його контактні дані, лінк на корпоративний комунікаційний канал.

3.3. Анотація, мета та результати навчання

Анотація: стислий, мотиваційний опис сутності курсу, який пояснює його місце в системі підготовки майбутнього фахівця та обґрунтовує практичну необхідність його вивчення.

Пререквізити та постреквізити: опис міждисциплінарних зв'язків. Зазначаються освітні компоненти, знання з яких є базовими для засвоєння даного курсу (пререквізити), і компоненти, вивчення яких спиратиметься на здобуті результати навчання (постреквізити). Пререквізити та постреквізити мають відповідати структурно-логічній схемі відповідної ОП.

Результати навчання: містить два підрозділи: результати навчання за конкретною ОК та чітко структурований перелік компетентностей (інтегральна, загальні, спеціальні) та конкретних ПРН для обов'язкових компонентів. Кожен результат навчання в силабусі має бути прямо співвіднесений із шифром ПРН відповідної ОП. При переліку компетентностей у силабусі слід керуватися Матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам ОП та Матрицею забезпечення ПРН відповідними компонентами освітньої програми.

3.4. Тематичні плани та організація освітнього процесу. Подається у формі структурованої таблиці, що відображає розподіл навчального матеріалу за модулями та темами. Вказується кількість годин на лекції, практичні, (семінарські) заняття та самостійну роботу здобувача (СРЗ). Теми практичних занять, оволодіння якими є критично необхідним і з яких здобувач зобов'язаний отримати позитивну оцінку для допуску до підсумкового контролю, мають бути візуально виділені. Зазначаються види та тематика індивідуальних завдань (написання історій хвороб, розбір клінічних випадків, підготовка оглядів літератури).

3.5. Уніфікована структура розділу «Оцінювання результатів навчання» З метою забезпечення прозорості, валідності, об'єктивності та передбачуваності оцінювання, гарантується єдність вимог на інституційному рівні. Цей розділ є обов'язковим, стандартизованим і структурується виключно за чотирма базовими підрозділами :

3.5.1. Політика освітнього компонента та академічна доброчесність. Розділ вичерпно описує організаційні правила курсу та наслідки їх порушення та містить:

Політику відвідування та дедлайнів: описується обов'язковість відвідування та регламент відпрацювання пропущених занять.

Політику щодо академічної доброчесності та генеративного ШІ: деталізуються наслідки виявлення академічного плагіату в рефератах, списування під час контролю або фабрикації даних при написанні історії хвороби (від анулювання результатів до дисциплінарного провадження). Використання генеративного ШІ регламентується залежно від завдань і дозволяється лише за умови його декларування.

Правила внутрішнього розпорядку: дотримання принципів фахової етики та деонтології (між учасниками освітнього процесу, з пацієнтами тощо), користування гаджетами, вимоги до зовнішнього вигляду.

Політику інклюзивності та розумного пристосування: декларується забезпечення рівних умов і можливість адаптації форматів оцінювання для осіб з особливими освітніми потребами.

Політику визнання результатів неформальної/інформальної освіти: визначаються умови перезарахування результатів навчання, здобутих шляхом участі у відповідних наукових / освітніх заходах.

3.5.2. Розподіл балів за види навчальної діяльності. Подається зведена таблиця, яка ілюструє формування інтегральної 200-бальної оцінки (накопичення балів за поточну аудиторну і самостійну роботу та бали на підсумковому контролі). Обов'язково наводиться матриця відповідності методів контролю конкретним ПРН.

3.5.3. Деталізовані критерії та рубрики поточного оцінювання. Підрозділ містить конкретні дескриптори за видами робіт (оцінювання аудиторної роботи на практичних/семінарських заняттях, оцінювання самостійної роботи здобувача освіти).

3.5.4. Порядок та регламент проведення підсумкового контролю. Наводиться опис формату проведення контрольного заходу (екзамену, ПМК, заліку), матриця нарахування балів за кожне екзаменаційне питання чи практичну навичку, а також розміщується таблиця конвертації підсумкових балів у національну 4-бальну шкалу та шкалу ЄКТС відповідно до Положення про організацію та методик проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті.

3.6. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення.

3.6.1. Перелік базової (3-5 основних джерел) і допоміжної літератури. Література має відображати сучасні наукові досягнення та бути виданою (перевиданою) впродовж останніх 5-7 років.

3.6.2. Перелік актуальних електронних ресурсів: посилання на міжнародні та вітчизняні рекомендації, клінічні настанови і протоколи, бази даних доказової медицини (Cochrane, PubMed).

3.6.3. Обов'язкове надання активного посилання (або QR-коду) на сторінку даного освітнього компонента у системі електронного забезпечення освітнього процесу ePlato (Moodle, Google Classroom) ПДМУ.

3.6.4. Додаткова інформація (*надати посилання на сучасні освітні платформи та курси з даного освітнього компонента*).

4. ПОРЯДОК РОЗРОБЛЕННЯ, ОБГОВОРЕННЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ОНОВЛЕННЯ СИЛАБУСУ

4.1. Проект силабусу розробляється науково-педагогічним працівником (або робочою групою, що складається не більше ніж з трьох викладачів від кожної кафедри, якщо даний освітній компонент має багатокомпонентний склад його реалізації), за яким закріплено викладання даного освітнього компонента.

Розробник несе персональну відповідальність за якість документа, його відповідність робочій програмі та стандартам вищої освіти

4.2. На етапі розроблення проєкт силабусу проходить обов'язкове обговорення серед внутрішніх стейкхолдерів.

4.3. Після кафедрального схвалення силабус підлягає обов'язковому узгодженню з Гарантом відповідної ОП для підтвердження того, що компонент коректно забезпечує досягнення заявлених ПРН для обов'язкових ОК. Затверджується документ головою вченої ради факультету (інституту). *Для ВК зазначаються знання, вміння та навички, необхідні для формування індивідуальної освітньої траєкторії, яку забезпечує дана ВК.*

4.4. Затверджені силабуси підлягають обов'язковому оприлюдненню шляхом розміщення на офіційному сайті кафедри не пізніше ніж за два тижні до початку семестру.

4.5. Процедура моніторингу та періодичного перегляду: силабус – це динамічний документ, який підлягає обов'язковому щорічному оновленню.

4.6. Основні підстави для внесення змін до силабусу:

оновлення стандарту вищої освіти або модернізація ОП;

результати щорічного анонімного анкетування здобувачів вищої освіти щодо якості викладання компонента та рівня задоволеності освітнім процесом;

пропозиції та зауваження зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців, представників клінічних баз);

результати об'єктивного оцінювання знань студентів (зокрема, ККР);

впровадження наукових розробок, зокрема, співробітників кафедри, впровадження нових технологій, оновлення галузевих клінічних протоколів лікування тощо.

4.7. Особливості розробки силабусу багатокomпонентного ОК. З метою подолання фрагментації освітнього процесу для дисциплін, викладання яких забезпечується двома або більше кафедрами, визначається головна кафедра, відповідальна за остаточне формування, зведення та узгодження єдиного силабусу. Головною може бути кафедра, яка має більшість годин в межах вивчення даного освітнього компоненту, або обирається на міжкафедральному засіданні (дане рішення оформлюється протоколом).

Кафедри-співвиконавці призначають відповідальних розробників (не більше двох осіб від кафедри), які готують і передають головній кафедрі матеріали своїх модулів: тематичні плани, специфічні методи поточного й підсумкового контролю (за наявності), перелік рекомендованої літератури та вимоги до медико-клінічної етики на власних базах. Головна кафедра синтезує ці матеріали в єдиний документ, усуваючи дублювання та забезпечуючи логічну узгодженість тем і цілісність формування компетентностей; на титульній сторінці зазначаються всі залучені кафедри, а в тематичному плані навпроти кожної теми – кафедра, відповідальна за її викладання.

4.8. Термін дії та зберігання силабусу 1 рік (до його наступного оновлення).

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Додатки до цього Положення є його невід'ємною частиною.

5.2. Це Положення набуває чинності з моменту його ухвалення Вченою радою Полтавського державного медичного університету та введення в дію відповідним наказом ректора.

5.3. З моменту набуття чинності цим Положенням, попередня редакція Положення про силабус від 2021 року втрачає свою чинність.

5.4. Зміни та доповнення до цього Положення розглядаються та затверджуються Вченою радою Університету в установленому порядку.

Розробник: начальник навчального відділу, к.і.н. Вікторія КАЮН

Погоджено:

Перший проректор закладу вищої освіти
з науково-педагогічної роботи, проф.

Валентин ДВОРНИК

Проректор закладу вищої освіти
з навчальної роботи, проф.

Давид АВЕТИКОВ

Проректор закладу вищої освіти
З міжнародних зв'язків

Віктор ПОЛЩУК

Провідний юрисконсульт

Олена БОРСУК

ШАБЛОН СИЛАБУСУ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА ПДМУ

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра _____
(Для багатокomпонентних дисциплін вказується головна (опорна) кафедра та кафедри-співвиконавці)

«УЗГОДЖЕНО»	«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Гарант освітньо-професійної програми	Голова вченої ради факультету (інституту)
_____	_____
(назва)	(ініціали, прізвище)
_____ (ініціали, прізвище)	
“ _____ ” _____ 20__ року	Протокол від _____ 20__ №__

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

(Повна і точна назва освітнього компонента)

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри

Зав. кафедри _____ (ініціали, прізвище)

Протокол від _____ 20__ №__

Полтава – 20__

1. ВІДОМОСТІ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Характеристика	Опис
Статус компонента	Обов'язковий / Вибірковий
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) / Другий (магістерський) / Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань	
Спеціальність	
Освітня програма	
Курс та семестр	Курс __, Семестр(и) вивчення __
Обсяг (кредити/години)	__ кредитів ЄКТС / __ годин. З них: лекції (год.) – семінарські заняття (год.) – практичні заняття (год.) – самостійна робота (год.) –
Вид підсумкового контролю	

2. ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧА / КОМАНДУ ВИКЛАДАЧІВ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	
Профайл викладача (викладачів)	Дайте лінк на профайл викладача (викладачів) (посилання на сторінку кафедри, з інформацією про викладача (викладачів))
Контактний телефон	Вкажіть контактний телефон, за яким можна зв'язатися із викладачем за потреби
E-mail:	Вкажіть контактний e-mail, за яким можна зв'язатися за потреби
Сторінка кафедри на сайті університету	Дайте посилання

3. АНОТАЦІЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ ТА ПРЕРЕКВІЗИТИ

Анотація: *коротко, доступною для здобувача мовою, описати суть дисципліни, її клінічне чи теоретичне значення для майбутнього фахівця. Які ключові проблеми розглядає ОК.*

Пререквізити (що потрібно знати до початку вивчення): *перелік ОК, знання з яких є базовими для засвоєння даного курсу.*

Постреквізити (для чого це знадобиться далі): *перелік подальших ОК (переважно клінічних), вивчення яких спиратиметься на результати навчання з даного курсу.*

4. МЕТА ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

4.1. У підрозділі «Мета» зазначається внесок конкретного обов'язкового ОК у формування інтегральної компетентності (ІК) відповідної ОП, загальних компетентностей (ЗК), професійних (фахових, спеціальних, СК) компетентностей.

4.2. Для обов'язкових ОК зазначаються загальні та професійні (фахові, спеціальні) компетентності та ПРН відповідно до Матриці конкретної ОП.

4.3. Для ВК у підрозділі «Мета» зазначається, яку здатність здобувач освіти сформує або поглибить, у якому професійному контексті та для досягнення яких компетентностей (загальних компетентностей, професійних (фахових, спеціальних)).

4.4. Для ВК зазначаються знання, уміння та навички та інші компетентності, які забезпечують формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувача освіти.

5. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ ТА РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Тематичний план лекцій (за модулями) із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. (назва)	
1		
2		
	Модуль 2. (назва)	

1		
2		
	Разом	

**Тематичний план семінарських занять за модулями і змістовими модулями
із зазначенням основних питань, що розглядаються на семінарському
занятті**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

**Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями
із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному
занятті**

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
	Разом	

Примітка: * позначити теми, з яких обов'язково повинна бути позитивна оцінка.

Самостійна робота

№п/п	Тема	Кількість годин
1	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять (перелік із зазначенням основних питань, що повинні бути вивчені)	

Перелік теоретичних питань для підготовки студентів до підсумкового
контрольного заходу _____

Перелік практичних навичок до підсумкового контрольного заходу

Перелік питань, який повинен засвоїти студент при вивченні навчальної дисципліни (форма контролю – залік) _____

Методи навчання _____

Методичне забезпечення _____

6. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

6.1. Політика освітнього компонента та академічна доброчесність:

[Детально описати правила відвідування занять та процедуру відпрацювання; вказати штрафні санкції за порушення дедлайнів; регламентувати наслідки недотримання академічної доброчесності, правила використання генеративного ШІ; описати процедуру оскарження результатів; вказати політику інклюзивності, етику поведінки на клінічних базах та умови визнання неформальної освіти].

6.2. Розподіл балів за види навчальної діяльності та зв'язок із ПРН:

[Вставити зведену таблицю формування 200-бальної оцінки. Вказати максимальну кількість балів за поточну діяльність та підсумковий контроль].

6.3. Деталізовані критерії та рубрики поточного оцінювання:

[Навести конкретні дескриптори виставлення традиційних оцінок («5», «4», «3», «2») за аудиторну роботу. Надати перелік видів СРЗ та критерії їх оцінювання].

6.4. Порядок та регламент проведення підсумкового контролю:

Форма підсумкового контролю успішності навчання _____

Система поточного та підсумкового контролю _____

Методи контролю _____

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова література: *[Вказати 3-5 основних сучасних джерел, наявних у бібліотеці ПДМУ. Література не повинна бути старішою за 5-7 років].*

Допоміжна література: *[Посібники, словники, робочі зошити, атласи, фахові статті, монографії тощо].*

Електронні та інформаційні ресурси: *[Міжнародні медичні бази даних (PubMed, Cochrane), офіційні сайти ВООЗ, МОЗ України, ресурси з актуальними клінічними протоколами та настановами].*

Розробник(и) силабусу: _____

(ПІБ, посада)

Глосарій основних термінів:

Силабус освітнього компонента – персоніфікований навчально-методичний документ, призначений передусім для здобувача вищої освіти, що виступає своєрідною академічною «угодою» між викладачем і студентом. У документі прозоро та доступно роз'яснюються цілі курсу, очікувані програмні результати навчання, політики взаємодії (включно з правилами академічної доброчесності й дедлайнами), види навчальної діяльності, а також критерії валідності та методи оцінювання.

Освітній компонент (ОК) – логічно завершена та самостійна частина освітньої програми (ОП), що має чітко визначену мету, результати навчання та обсяг у кредитах ЄКТС.

Багатокомпонентна дисципліна – освітній компонент, який згідно з навчальним планом містить декілька модулів/змістових модулів, викладання яких забезпечується двома або більше кафедрами Університету.

Силабус багатокомпонентного освітнього компонента – єдиний, інтегрований нормативно-методичний документ, який розробляється спільно всіма кафедрами, залученими до викладання даного ОК. Створення розрізнених силабусів на окремі модулі однієї дисципліни не передбачається.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, клінічні компетентності та професійні цінності, які здобувач вищої освіти здатний продемонструвати та підтвердити після успішного завершення вивчення ОК.

Розумне пристосування – індивідуалізована модифікація освітнього середовища, методів навчання або інструментів оцінювання, спрямована на забезпечення рівних можливостей для здобувачів з особливими освітніми потребами, яка не призводить до зниження загальних академічних стандартів і вимог до професійних компетентностей.

Академічний період – період теоретичного чи практичного навчання, визначений у ПДМУ як семестр або цикл.